

ЗАВДАННЯ І ВПРАВИ
до лабораторних занять із дисципліни
«Журналістський фах. Телевиробництво»

до модуля 1. «Телебачення як засіб масової комунікації»

Тема 1. Телебачення у системі ЗМІ

Лабораторне заняття № 1

Попередньо виконайте такі завдання:

1. **З'ясуйте** у чому полягають головні функції телебачення, зокрема соціальної сфери, а саме: - інформаційна функція; - культурна функція; - просвітницька функція; - інтеграційна функція; - соціально-педагогічна функція; - управлінська функція; - організаторська функція; - освітня функція;

- рекреативна функція.

Зробіть короткі нотатки.

2. **Проаналізуйте** зміст телепрограм різних запорізьких каналів на предмет тенденцій, що переважають у сьогоденному телемовленні, програмній сітці? Письмово зафіксуйте факти, що підтверджують Вашу думку. Спробуйте пояснити: чому саме така ситуація, у чому криється причина такої концепції телевізійного каналу?

На занятті:

1. У телевізійній студії (спеціалізованому класі навчальної лабораторії телевізійної журналістики) **продемонструйте** уривки матеріалів, що підтверджують Вашу думку.

2. **Поміркуйте** над питанням: Яку б із функцій Ви додали до запропонованих? При цьому чітко **сформулюйте** відповідь й запишіть у зошит.

Лабораторне заняття № 2

Попередньо виконайте такі завдання:

1. **Опрацюйте** статтю Ю. Райхеля «Телевидение: такие разные судьбы изобретателей» у всеукраїнській газеті «День», від 16 листопада 2011р. (№ 208. – С. 4). Основне (на Вашу думку) – **занотуйте**.

2. **Знайдіть** інформацію у мережі Інтернет щодо зв'язку кінематографа (розробки братів Люм'єрів) та телебачення. **Визначте** спільні й відмінні риси цих двох видів мистецтв.

3. Письмово **підготуйте** короткий конспект до кожного питання плану заняття за списком рекомендованої літератури.

На занятті:

1. **Перегляньте** у навчальному класі попередньо підготовлений викладачем відеоматеріал про пристрій «Диск Ніпкова» та архівне відео із соціальної мережі та **визначте** письмово:

– роль Б. Розінга у створенні електронного ТБ та значення електронно-променевої трубки у передачі нерухомого зображення;

– яке місце займає постать В. Зворикіна в історії телебачення, що вигадав радянський вчений для передачі зображення на відстань.

☛**Зверніть увагу:** попередньо ознайомитися із матеріалами можна за посиланнями: «Как появилось телевидение. Нипков, Бэрд, Зворыкин и развитие телевидения» – <http://www.youtube.com/watch?v=raMwXhkXXjs>; «Диск Нипкова» – https://www.youtube.com/watch?v=ct_OZIEtWvo; «Зворыкин Владимир Кузьмич. Тайны голубого экрана» – <http://www.youtube.com/watch?v=1QwBvgfzYpg>; «Из истории великих научных открытий Нипков, Бэрд, Зворыкин» – <http://www.youtube.com/watch?v=q8kakMp9awc> або інші (<https://ru.wikipedia.org/wiki>).

Лабораторне заняття № 3

Попередньо виконайте такі завдання:

1. Щодо питання «Хроніка українського телебачення: головні етапи ...» **перегляньте** та частково **розкадруйте** (відповідно вивченому матеріалу на «Студійному практикумі»: різновид телевізійних планів та характерних ознак кадрів) будь-який матеріал за вибором із мережі.

2. Письмово **підготуйте** короткий конспект до кожного питання плану заняття за списком рекомендованої літератури.

На занятті:

1. **Ознайомтеся** із наданою інформацією на офіційному сайті Національної ради з питань телебачення й радіомовлення України (з інших інтернет-ресурсів) щодо державних та комерційних ТК, а також становлення й сучасного стану муніципального, кабельного ТБ. **Зробіть** нотатки.

2. **Підготуйте** тлумачення понять «муніципальне ТБ», «кабельне (дротове) ТБ», «громадське ТБ», «суспільне мовлення» із різних джерел (у тому числі й законів, законодавчих указів, актів, положень тощо).

3. **Візьміть** участь в обговоренні питання «Суспільне мовлення в Україні: шляхи впровадження і перспективи».

Лабораторне заняття № 4

Попередньо виконайте такі завдання:

1. **Вивчіть** запропоновану періодизацію генезису українського ТБ. Зокрема київського професора В.В. Гоян, яка презентована у монографії (2012р.):

Перший етап (1939 – 1951рр.): технічні експерименти у сфері практичного інформаційного телемовлення: перша телетрансляція з Києва...

Другий етап (1951 – 1972рр.) – закладання основ інформаційного телемовлення в Україні (перший в Україні Київський телецентр і перша телетрансляція у прямому ефірі; організація республіканського та обласного регіонального телемовлення в Україні; Держтелерадіо УРСР та загальнореспубліканський ТК УТ; створення Головної редакції інформації

Держтелерадіо УРСР та редакцій інформації в обласних телекомітетах; вихід перших інформаційних телепрограм в столиці та регіонах і остаточне формування загальнореспубліканської інформаційної телемережі).

Третій етап (1972–1991рр.). Розвиток функціональних особливостей та становлення типологічних основ українських інформаційних телепрограм: двоканальне телемовлення в Україні; перетворення УТ із загальнореспубліканської у національну телесистему; внутрішні і технічні реорганізації в системі інформаційного телемовлення України, трансляції інформаційних телепрограм у кольорі і в прямому ефірі; перехід від дикторського до авторського ведення інформаційних програм). Формування сегменту інформаційно-розважальних програм на ТБ.

Четвертий етап (1991–1996рр.). Становлення типологічної взаємозалежності програм інформаційного телемовлення триканальне телемовлення в Україні; створення Державної телерадіомовної компанії України; формування системи недержавних телестанцій; створення телевізійної законодавчої бази в Україні та структурні та творчі реорганізації в системі інформаційного телемовлення; організація творчо-виробничого об'єднання «УТН»; створення Держтелерадіо України та Національної телекомпанії України; перші інформаційно-аналітичні програми; становлення інформаційних телепроектів в ефірі недержавних телекомпаній як нове бачення ролі інформації в суспільстві.

2. Письмово **підготуйте** короткий конспект до кожного питання плану заняття за списком рекомендованої літератури.

3. **Укладіть** бібліографічний список друкованих та електронних джерел початку ХХІ ст., у яких є інформація про ТБ України щодо історії й становлення ТБ у цілому. **Оформіть** його відповідно вимогам.

4. **Перегляньте** вдома такі відеоматеріали: «Телевизори начала 60-х» – <http://www.youtube.com/watch?v=vwlvZ-B23ss>; «Телевизор «Радуга», цветное ТВ в СССР и телерепортажи» – http://www.youtube.com/watch?v=_5A-XP9eydI; «Телевизор КВН-49 с линзой, ПТС и Центральное ТВ СССР» – <http://www.youtube.com/watch?v=oCxl4ybqSNo>.

На занятті:

1. **Візьміть** участь в обговоренні питання «Сьогодення українського ТБ-простору».

2. **Підготуйте** кросворд (проявіть оригінальність й нестандартність!) на тему «Телебачення» (загальних позицій має бути 15-20). **Презентуйте** його одногрупникам під час заняття.

Тема 2. Специфіка аудіовізуальної інформації

Лабораторне заняття № 1

Попередньо виконайте такі завдання:

1. Письмово **підготуйте** короткий конспект до кожного питання плану заняття за списком рекомендованої літератури.

2. **Ознайомтеся** із архівним відео за такими посиланнями: «Интервью: Татьяна Веденеева об истории отечественного телевидения» –

<http://www.m24.ru/videos/6170>; «Развитие телевидения в конце 70-х» – <http://ytube.com.ua/watch/UchSfL-dKOU/razvitie-televideniya-v-konce-70-kh.html>; «1 канал... 80 лет отечественному телевидению» – <http://www.youtube.com/watch?v=hQejGaVRYe8>; «История российского телевидения 1930-1969» – <http://showday.tv/1350-istoriya-rossiyskogo-televideniya-2011.html> інші.

На занятті:

1. **Поміркуйте** над періодами стрімкого розвитку телемовлення та наповнення контенту різножанровою аудіовізуальною інформацією. Що цьому сприяло?

2. **Перегляньте** по одному випуску новин (не підсумкового, вечірнього!) вітчизняних телеканалів різної форми власності (наприклад «Першого Національного» та «1+1») і охарактеризуйте специфіку подання (спосіб висвітлення, верстку матеріалу, роботу ведучих, дизайн та кольористику ефірної студії, аудіовізуальної інформації на провідних вітчизняних ТК різної форми власності.

3. **Складіть** таблицю про перші телепрограми у Радянському Союзі за схемою:

№	Назва програми	Дата початку/завершення мовлення	Ведучі	Тематика	Заставка

4. **Візьміть** участь в обговоренні питань щодо першої інформаційної програми в УРСР, першого нарису вітчизняного виробництва, першої дитячої програми та перших мультиплікаційних чи анімаційних матеріалів для дітей.

5. **Перегляньте** матеріал за посиланнями: «Детская передача «Будильник» на ЦТ СССР (1965) – <http://ytube.com.ua/watch/iX3sMGd7-Zc/detskaya-peredacha-budilnik-na-ct-sssr.html>; «Детские киножурналы «Ералаш» и «Хочу всё знать» (1975) – http://ytube.com.ua/watch/oPYg_aexLio/detskie-kinozhurnaly-eralash-i-khochu-vsjo-znat.html та **висловіть** думку щодо відеофрагментів, які найбільш вразили чи запам'яталися.

Лабораторне заняття № 2-3

Попередньо виконайте такі завдання:

1. **Ознайомтеся** з державним реєстром телерадіоорганізацій України. **Визначте**, скільки телекомпаній знаходяться у державній та комерційній формах власності.

2. **Письмово** підготуйте короткий конспект до кожного питання плану заняття за списком рекомендованої літератури. Особливу увагу **приділіть** роботі М. Гриценка «Регіональні та місцеві телекомпанії України на сучасному етапі» – <http://journlib.univ.kiev.ua/>.

Зважте на те, що низка питань цього заняття виноситься на самостійне опрацювання й потребує часу, попереднього (за тиждень-два) ознайомлення.

На занятті:

1. **Перегляньте** відеофрагменти «Громадського ТВ» (із офіційного сайту ТК – <http://www.hromadske.tv/> чи мережі YouTube) та **визначте** наступне: Який формат цього інтернет-ТБ? Які враження у Вас від телемарафону із гостями, новинних блоків, прямих включень чи репортажів із місця подій? **Аргументуйте** свою відповідь прикладами.

2. **Проаналізуйте** письмово як телебачення взаємодіє із Інтернет. **Наведіть** приклади із власних спостережень.

3. **Опрацюйте** публікацію В. Складенко «Телебачення незалежної України: історія та сучасність» // Український історичний журнал. – 2008. – № 5. – С. 179-186.

4. **Ознайомтеся** із текстом угоди «Женева-2006» (на офіційному сайті Національної ради з питань телебачення та радіомовлення України). **Подумайте** над питанням впровадження цифрового мовлення в Україні. Які із запорізьких ТК здійснюють мовлення в цифровому форматі?

5. **Знайдіть** в мережі Інтернет і **проаналізуйте** останню версію «карти покриття» цифрового мовлення в Україні.

6. **Напишіть** короткий твір-роздум на тему: «ТБ- чи інтернет-мовлення: що популярніше у ХХІ ст.?».

Лабораторне заняття № 4

Попередньо виконайте такі завдання:

1. Письмово **підготуйте** короткий конспект до кожного питання плану заняття за списком рекомендованої літератури. Особливу увагу зверніть на роботу В. Гоян «Інформаційна телевізійна програма: типологічна характеристика, параметри діяльності журналіста» – <http://referatu.net.ua/referats/7569/165534>.

2. **Перегляньте** доступні у мережі Інтернет архівні ТБ-матеріали: «Довоенное телевидение 30-х СССР» – <http://www.youtube.com/watch?v=aNYLfcdlSxg> або <http://ytube.com.ua/watch/aNYLfcdlSxg/dovoennoe-televidenie-30-kh-sssr.html>; «1931 Первая передача российского телевидения» – <http://www.youtube.com/watch?v=vaQCfKed6aw> або <http://ytube.com.ua/watch/vaQCfKed6aw/1931-pervaya-peredacha-rossijskogo-televideniya.html> та **поміркуйте** над особливостями подання аудіовізуальної інформації того часу та сьогодні на провідних ТК різної форми власності.

3. **Зверніть** увагу, що підтема «Аналітично-публіцистичне телевізійне мовлення» виноситься на самостійне опрацювання. Для його успішного засвоєння – перегляньте та складіть список таких програм на українських ТК (при цьому зафіксуйте назву програми, її хронометраж, ТК, час виходу в ефір, наявність ведучого, стиль програми тощо).

На занятті:

1. **Поміркуйте** над процесом контролю владних структур вітчизняних ТК у першій половині 2000-х рр. **Наведіть** приклади тиску на ЗМІ з опублікованих матеріалів на інтернет-сторінках <http://www.telekritika.ua/>, <http://www.pravda.com.ua/>, <http://teleprostir.com/> та інші.

2. **Проаналізуйте** інформаційний контент українського інформаційного простору, зазначивши як називаються випуски новин на вітчизняних каналах, як часто вони виходять в ефір (час трансляції), хто є ведучими новинних випусків, чи прослідковуються відмінності у викладі інформації, інші особливості.

3. **Оберіть** один ТК, **проаналізуйте** його наповнення: наявність монологічних, діалогічних ТБ-програм.

Тема 3. Вітчизняні телевізійні канали та журналістські професії на ТБ **Лабораторне заняття № 1-2**

Попередньо виконайте такі завдання:

1. **Повторіть** лекційний матеріал щодо початку інформаційного мовлення на українських ТК (а також про перші новинні випуски на ЦТ СРСР. **З'ясуйте** у чому полягали проблеми українських студій щодо виробництва і трансляції таких програм.

2. Письмово **підготуйте** короткий конспект до кожного питання плану заняття за списком рекомендованої літератури. Особлива увага має бути приділена запропонованим електронним ресурсам.

3. **Укладіть** перелік українських ТК та електронні адреси їх офіційних сайтів.

4. **Перегляньте** та **проаналізуйте** «Інформаційні випуски на ТБ» – <http://ukrbukva.net/18909-Informationnye-vypuski-na-televidenii.html> та **прочитайте**: К. Чорна «Інфотеймент та закономірності жанрово-творчих процесів в Україні» – [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0%20%D0%9A\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0%20%D0%9A$).

На занятті:

1. **Оберіть** один із ТК (загальнонаціональний, регіональний) та **опишіть** (вивчивши матеріал) історію його становлення. **Презентуйте** свою роботу на занятті.

2. На основі переглянутих записів новин (запропонованих викладачем) **зафіксуйте** мовні аспекти роботи ведучих у студії, закадрового озвучування новинного продукту, залучених синхронів, коментарів чи думок експертів.

3. **Візьміть** участь в обговоренні мовної ситуації у телеефірах на ТК.

4. **Опрацюйте** статтю: М. Гриценка «Регіональні та місцеві телекомпанії України на сучасному етапі» – <http://journalib.univ.kiev.ua/> та **занотуйте** основні міркування науковця.

Лабораторне заняття № 3-4

Попередньо виконайте такі завдання:

1. **Перегляньте** відеоматеріали щодо сучасної телетворчості на сторінках «Телекритики». Ознайомтеся, зокрема, із публікаціями Оксани Соколової «О «Фактах недели» и современном информационном

телевещання в Україні. Части 1-4» –
http://video.telekritika.ua/show/masterclass/369-oksana_sokolova_o_faktah_nedeli_i_sovremennom_informatsionnom_televevanii_v_ukraine_chast_1 та **занотуйте** цитати відомої ведучої підсумкової аналітичної програми, які Вас зацікавили або збентежили.

2. **Оберіть** ведучого (чи іншого творчого працівника телеєфіру) будь-якого ТК та **здійсніть** опис його професійної діяльності.

☛**Зверніть увагу**, що можна зробити відео- або медіапрезентацію цієї особи.

4. **Поміркуйте** над тим, що є «авторською програмою»? Чи завжди її ведучий є автором продукту? **Підберіть** тлумачення цієї дефініції із різних лінгвістичних праць, що присвячені мас-медіа. **Не забувайте** правильно «паспортизувати» джерело.

5. **Складіть** перелік авторських програм на вітчизняних ТК (при цьому обов'язково **зафіксуйте** назву програми, її хронометраж, ТК, час виходу в ефір, наявність ведучого, стиль програми тощо).

На занятті:

1. На основі «Національного класифікатора професій» ДК 003:2010, затверджено наказом Держспоживстандарту від 28 липня 2010р. № 327, **укладіть** перелік професійних обов'язків таких творчих працівників на ТБ: редактор (головний, випусковий, музичний, програм тощо); репортер, кореспондент та журналіст; відеооператор (головний, студійний, виїзний); інтерв'юер, ведучий (новинарних, аналітичних, авторських, художньо-публіцистичних, розважальних та ін. програм);

2. Користуючись довідковою літературою з власної бібліотеки навчальної лабораторії тележурналістики **зафіксуйте** вимоги до професії шоумена, режисера (режисера монтажу, інженер монтажу), сценариста, звукорежисера, дизайнера та ін.

3. **Презентуйте** у навчальному класі укладений перелік авторських програм на вітчизняних ТК.

4. **Перегляньте** у студії та **здійсніть** аналіз архівного відео (авторський матеріал на вибір).

Тема 4. Спілкування із носіями інформації

Лабораторне заняття № 1-2

Попередньо виконайте такі завдання:

1. Оскільки теоретичні питання теми виносяться на самостійне вивчення, **опрацюйте** запропоновану літературу та **доповніть** свій конспект лекцій щодо діалогічних різновидів телевізійного продукту.

2. **Перегляньте** кілька інтерв'ю (на власний розсуд) на регіональному та загальнонаціональному каналі. Особливу увагу **зверніть** на авторські телепроекти.

3. **Складіть** табличку із характеристиками інтерв'ю як жанру і методу ТБ.

4. **Перегляньте** програми і **зафіксуйте** 5 прикладів використання інтерв'ю (або синхронів) у ТБ-матеріалах різних жанрів.

5. **Проаналізуйте** 2 різних за цільовим призначенням інтерв'ю, визначте їх видові риси та стилістику проведення. Бажано, щоб до аналізу була залучена програма-інтерв'ю на будь-якому ТК України. **Зазначте** у чому полягає роль ведучого при проведенні різних видів інтерв'ю.

6. Авторська програма на телебаченні. **Поміркуйте:** позитивні й негативні сторони таких передач в ефірі.

На занятті:

1. **Поміркуйте** над твердженням: «Професійним ведучим може стати не обов'язково випускник відповідного факультету». **Підтвердіть** свої думки прикладами письмово у зошиті.

2. **Оберіть** одного ведучого із провідного ТК України та **проаналізуйте** його професійні якості (стиль, зовнішність, манера, мова тощо).

3. **Продемонструйте** одногрупникам опис обраної медійної персони.

4. **Презентуйте** свій аналіз ТБ-програм одногрупникам.

5. **Візьміть** участь в обговоренні авторських програм на ТБ.

Лабораторне заняття № 3-4

Попередньо виконайте такі завдання:

1. Практикум у студії: **поміркуйте** заздалегідь та **оберіть** особу для проведення із нею інтерв'ю у навчальній лабораторії тележурналістики.

2. **Складіть** перелік запитань та визначте кут подачі інформації після запису інтерв'ю у студії.

3. Чітко **визначіть** вид Вашого інтерв'ю та **розробіть** відповідну його стилістику. **Врахуйте** всі чинники, у тому числі й поведінку ведучого, атрибутику чи інтер'єр студії при проведенні й записі інтерв'ю.

На занятті:

1. **Проведіть** інтерв'ю зі своїм запрошеним гостем (чи одногрупником) у телевізійній студії.

2. **Здійсніть** письмовий самоаналіз своєї роботи: *що вдалося* (як було заплановано), що «вийшло з під контролю» під час інтерв'ю й як його можна було уникнути, загальні враження від журналістської роботи як інтерв'юера й т.д.

3. **Перегляньте** та частково **розкадруйте** здійснений відеозапис проведеного інтерв'ю, **продумайте** концепцію монтажу матеріалу.